

Abstrakt a klíčová slova v českém jazyce

Komparace české a slovenské právní úpravy dovolené

Abstrakt

Disertační práce obsahuje přehled pracovněprávní legislativy, především úpravy dovolené, na území historických Čech, Moravy a Slezska na jedné straně a na území dnešního Slovenska na straně druhé. Pro lepší pochopení problematiky je rovněž proveden přehled vývoje pracovních podmínek a ochrany práce v daném časovém kontextu v obou kulturních oblastech. Domnívám se, že předložená komparace právních úprav na obou územích je zajímavým exkurzem nejen z hlediska samotného pracovního práva, ale i z oboru právní historie. Domnívám se, že v předložené souhrnné podobě práce poskytuje důležité a zajímavé rozšiřující znalosti oboru pracovního práva a práva sociálního zabezpečení. Podle mého názoru podobná práce na našem trhu chyběla a proto lze předpokládat, že v tomto směru přispěje k jeho obohacení, podaří-li se realizovat její knižní vydání, které je v jednání.

Přehled výše popsané matérie je podán ve dvanácti kapitolách od počátku 14. století, kdy se v českých zemích rozvíjely pracovněprávní vztahy, o nichž již existují písemné zprávy. V případě území dnešního Slovenska spatřuji smysl tuto problematiku sledovat až od počátku 18. století. Pracovněprávní podmínky se postupně vyvíjely na pozadí hospodářské a politické situace daných zemí. Významné vlivy na kvalitu a úroveň pracovněprávních vztahů v nich měla úroveň politické správy, ale také vědeckotechnický pokrok a mezinárodní organizace práce.

Další mezníky v historickém přehledu byly voleny státně historicky, některé mezníky jsem zvolil z hlediska významných legislativních úprav. Po roce 1918 následovaly roky konvergenčních snah jednotné právní úpravy na celém území republiky, včetně snah kodifikačních, ke kterým bohužel nedošlo z důvodu neklidného politického vývoje konce 30. let 20. století. Nicméně v roce 1934 bylo dosaženo alespoň jednotné pracovněprávní úpravy, včetně úpravy dovolené pro většinu zaměstnanců ve všech zemích (částech) republiky. Tento podle mého mínění výrazně pozitivní právní stav se rozvíjel i v následujících letech 1935 - 1939, aby se na konci dekády opět rozdělil. České země se staly součástí německého protektorátu, samostatný Slovenský stát měl odlišnou právní úpravu. Poválečný vývoj pracovněprávní problematiky, včetně úpravy dovolené byl opět jednotný, byť právní regulace platila zpravidla na jeden, maximálně dva roky. Nicméně základní formát dovolené, daný již zákonem č. 23/1945 Sb., našel odraz v pozdějších legislativních úpravách, i v zákoně č.

65/1965 Sb. a po rozmanitých novelách platí v případě Slovenska v podstatě dodnes. Velký pokrok podle mého názoru přinesl zákon č. 81/1959 Sb., který zavedl v zásadě placenou dovolenou pro všechny zaměstnance, jeho účinnost byla šest let. Legislativním úspěchem je nepochybně kodifikace pracovního práva zákonem č. 65/1965 Sb., kterým se zrušila účinnost posledních ustanovení všeobecného rakouského zákoníku občanského (1811) v pracovněprávních záležitostech a rovněž se zrušila účinnost mnoha prvorepublikových právních předpisů s touto tematikou spojených. Zákoník práce byl pouze 17x novelizován v průběhu dalších 41 let své účinnosti.

K 1. 1. 1993 se rozpadla československá federace, právní úprava v Čechách a na Moravě se začala postupně opět vzdalovat právní úpravě platné na Slovensku. V České republice byl přijat nový zákoník práce, zákon č. 262/2006 Sb., s účinností od 1. ledna 2007, na Slovensku byl nový zákoník práce přijat již v roce 2001 zákonem č. 311 s účinností od 1. dubna 2002.

Česká právní úprava zákoníku práce byla za 14 let (účinnost od 1. 1. 2007) 71x novelizována, slovenský zákoník práce za téměř 19 let (účinnost od 1. 4.2002) 56x. Kapitoly 10. a 11. této práce mapují legislativní vývoj v posledních letech v obou republikách, v závěru této práce je provedena i jejich žádoucí komparace. Podle mého názoru jsou zajímavé údaje o reálné délce čerpané dovolené i nad rámec zákonného minima, kterou legislativa tohoto období umožnila. V závěru práce jsem vyslovil hypotézu o reálné délce placeného volna za kalendářní rok dle novelizovaného zákoníku práce, zákona č. 65/1965 Sb. v případě Slovenska, ve srovnání stejného parametru v případě české právní úpravy. Rovněž jsou uvedena aktuální řešení úpravy pracovního volna ze strany některých zaměstnavatelů a jsou předestřeny hypotézy o budoucím vývoji dovolené. Výzvy a podněty, na které by měla pozdější právní úprava reagovat. Mezi tyto podněty patří především změny a nový vývoj společnosti s jeho sociálně technickými, ale i sociologicko politickými determinanty.

Celou sledovanou problematiku jsem v poznámkovém aparátu podle mého názoru vhodně okořenil stručnými informacemi o délce dovolené v Německu a v některých dalších zemích světa.

Domnívám se, že na mnohé aktuální problémy problematiky pracovního práva, především však z pohledu institutu dovolené, moderně a pružně reaguje novela zákoníku práce, s účinností od 30. 7. 2020, v některých ustanoveních od 1. ledna 2021. Její analýze z hlediska institutu dovolené je věnována celá 12. kapitola s vysvětlujícími příklady.

Klíčové porovnání české a slovenské právní úpravy dovolené je obsaženo v závěrečné kapitole s příslušnou makroekonomickou analýzou, včetně hodnocení z hlediska de lege lata i de lege ferenda.

Klíčová slova

Dovolená, nárok na dovolenou, délka dovolené, čekací doba, dodateková dovolená, zvláštní dodateková dovolená, mezinárodní úprava pracovněprávní problematiky a podmínek práce, ochrannářské zákonodárství, ochrana práce, pracovní právo, dny pracovního volna, home office, novela zákoníku práce.